

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання
історичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор НН інституту історії, права
та міжнародних відносин
Ю.В. Подрез
«02» вересня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

**Галузь знань 29 Міжнародні відносини
Спеціальність 291 Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії
Освітньо-професійна програма Міжнародні відносини**

**Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Мова навчання українська**

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту історії, права та
міжнародних відносин
«02» вересня 2024 р.

Голова Моцак С.І., кандидат
педагогічних наук, доцент

Суми – 2024

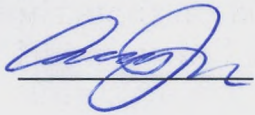
Розробник:

Крупеня І.М., кандидат політичних наук, ст.викладач кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін
Протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Моцак С.І., к. пед. н., доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії , міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Освітній рівень: «бакалавр»	Обов’язкова
		Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		6-й
		Лекції
		24 год.
Загальна кількість годин – 150		Практичні, семінарські
		30 год.
		Самостійна робота
		94 год.
		Консультації
		2 год.
		Вид контролю: екзамен

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Міжнародні економічні відносини» є формування у здобувачів вищої освіти системи спеціальних знань з проблем розвитку та сучасного стану міжнародних економічних відносин для фундаментальної освіти та практичної діяльності за фахом; вивчення загальних основ і принципів міжнародного руху товарів і факторів виробництва, особливостей взаємодії національних економік та світового господарства в цілому, їх функціонування та регулювання в умовах глобалізації фінансових ринків; з'ясування місця національних економік у системі світогосподарських зв'язків; розуміння сучасного світового економічного простору як глобалізованого економічного середовища, функціонування якого визначає тенденції суспільного розвитку.

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК10. Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

СК14. Здатність розуміти закономірності розвитку та самостійно аналізувати ситуацію в країнах і регіонах світу на основі інформації політичного, історичного, економічного, культурного, правового характеру із застосуванням міждисциплінарних та наукових методів досліджень міжнародних відносин.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: «Аналіз і прогнозування зовнішньої політики», «Сучасні міжнародні відносини та світова політика», «Зовнішня політика та дипломатія сучасної України».

3. Результати навчання за дисципліною

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми результатами навчання є:

ПРН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

ПРН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні довідки.

ПРН15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

ПРН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти
A	Здобувач вищої освіти має системні знання матеріалу; демонструє здатність здійснювати порівняльний аналіз різних економічних теорій, концепцій та робити логічні висновки та узагальнення; здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; використовує фактичні та статистичні дані, що підтверджують відповіді на питання; демонструє знання законодавчих актів України, інструкцій, підручників, посібників; володіє навичками розв'язання практичних завдань, логічно та теоретично обґрунтовує виконані розрахунки. Правильно розв'язує завдання контрольних робіт у межах понад 90 %. Здобувач вищої освіти демонструє у наявності результати виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою.
B	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом; уміє аналізувати і систематизувати економічну інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулює економічні закони, нормативні документи, може самостійно опрацювати матеріал, практичне завдання розв'язує правильно, але надає неповне теоретичне обґрунтування; виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Правильно розв'язує більшість завдань контрольних робіт, що становить від 82 до 90 %.
C	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює соціально-економічні явища та процеси як всередині країни, так і за кордоном, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями у розкритті змісту питань, здобувач вищої освіти допускає незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, використанні цифрового матеріалу, що в цілому не призводить до викривлення сутності; практичне завдання розв'язує правильно, але надане поверхове теоретичне обґрунтування, або хід розв'язання правильний, теоретичне обґрунтування зроблене, але є арифметична помилка у розрахунках. Правильно розв'язує частину завдань контрольних робіт, що становлять від 74 до 81 %.
D	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу з «Міжнародної економіки», поверхнево аналізує події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користується додатковими джерелами інформації. Правильно розв'язує завдання контрольних робіт у межах від 64 до 73 %. Виконує завдання практичних занять понад 64 %.

E	Здобувач вищої освіти демонструє оволодіння тільки основною частиною програмного матеріалу, у розкритті змісту економічних категорій допускає неточності й помилки; здобувач вищої освіти здатний відтворити суть економічних категорій відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, у нього виникають труднощі при аналізі соціально-економічних процесів та явищ. Здобувач вищої освіти допускає суттєві помилки при вирішенні практичних завдань, він здатний провести економічні розрахунки за зразком, неспроможний дати пояснення виконаних розрахунків; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Розв'язує завдання контрольних робіт у межах від 60 до 63 %
FX	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; у розкритті змісту економічних категорій допускає неправильні відповіді або зовсім не відповідає на питання. У відповіді на питання відсутні необхідні докази та аргументи. Здобувач вищої освіти виявляє окремі спроби виконання задач, його дії мають репродуктивний характер, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом; зроблені висновки не відповідають загально визначеним, є помилковими. Розв'язує завдання контрольних робіт у межах 36 – 59 %
F	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач вищої освіти зовсім не розв'язує задачі або розв'язує їх неправильно. Розв'язує завдання контрольних робіт у межах від 0 – до 35 %

**Розподіл балів, що отримують здобувач вищої освіти,
за розділами та видами діяльності**

		Поточний контроль*	Контроль самостійної роботи	Іспит
Поточний контроль	Тема 1	4	25	25
	Тема 2	5		
	Тема 3	4		
	Тема 4	5		
	Тема 5	4		
	Тема 6	4		
	Тема 7	4		
	Тема 8	4		
	Тема 9	4		
	Тема 10	4		
	Тема 11	4		
	Тема 12	4		
Всього	100	50	25	25

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Важливим елементом навчального процесу при вивченні дисципліни є поточний рівень знань здобувачів, що свідчить про засвоєння вивченого матеріалу, рівень підготовки здобувачів для виконання передбачених завдань, контроль самостійної роботи, підсумковий контроль. Контроль знань дозволяє оцінювати та вимірювати здобуті здобувачами в процесі навчання знання, уміння та навички, відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Питання для підсумкового контролю

1. Світове господарство як система: виникнення і етапи розвитку. Світова економіка, її ресурси та потенціал розвитку.
2. Інтернаціоналізація господарського життя.
3. Особливості сучасного етапу розвитку світового господарства.
4. Міжнародний поділ праці: сутність, форми та фактори.
5. Міжнародна спеціалізація виробництва.
6. Міжнародне виробниче кооперування, його форми.
7. Фактори міжнародного поділу праці.
8. Взаємодія національних економік на основі міжнародного поділу праці.
9. Основні форми міжнародних економічних відносин. Рівні МЕВ. Принципи МЕВ.
10. Основні суб'єкти МЕВ.
11. Середовище міжнародних економічних відносин, його особливості та структуризація.
12. Національна економіка як об'єкт світової економічної системи. Систематизація країн світу.
13. Систематизація країн за регіональною ознакою. Систематизація країн за організаційною ознакою.
14. Систематизація країн за рівнем економічного розвитку.
15. Механізми взаємодії національних економік країн світу.

16. Сутність міжнародної економічної діяльності.
17. Міжнародний поділ факторів виробництва: землі, капіталу, технології.
18. Міжнародна мобільність факторів виробництва.
19. Класифікація факторів виробництва за походженням і рівнем спеціалізації.
20. Функціональні зв'язки в міжнародній економіці.
21. Еволюція теорій міжнародної торгівлі.
22. Класичні теорії міжнародної торгівлі. Меркантилізм. Неомеркантилізм. Обмеженість меркантилістської теорії та її внесок в теорію міжнародної торгівлі.
23. Теорія абсолютних переваг А. Сміта.
24. Теорія порівняльних переваг Д. Рікардо. Виграш від торгівлі. Значення теорії порівняльних переваг. Співвідношення цін у торгівлі.
25. Теорія порівняльної наділеності факторами виробництва Е. Хекшера та Б. Оліна.
26. Парадокс В. Леонтьєва та його пояснення.
27. Джерела міжнародної торгівлі. Причини міжнародної торгівлі. Значення зовнішньої торгівлі для національної економіки.
28. Фактори, що впливають на розвиток міжнародної торгівлі.
29. Основні показники міжнародної торгівлі.
30. Структура світової торгівлі: товарна, географічна.
31. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі.
32. Зовнішньоторговельна політика, її цілі. Державне регулювання міжнародної торгівлі. Протекціонізм. Вільна торгівля.
33. Тарифні методи та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.
34. Приховані методи торговельної політики.
35. Фінансові методи торговельної політики.
36. Роль СОТ у міждержавному регулюванні торгівлі товарами.
37. Інструменти запозичення на світовому фінансовому ринку.
38. Особливості світового ринку позичкового капіталу.
39. Міжнародні кредитно-фінансові інститути.
40. Міжнародні фінансові центри. Суб'єкти міжнародного фінансового ринку.
41. Сутність, мотиви і форми міжнародного руху капіталу.
42. Прямі й портфельні інвестиції.
43. Фактори, що впливають на міжнародний рух капіталу.
44. Об'єктивні основи міжнародної міграції капіталу.
45. Мотивація та стратегія залучення іноземних інвестицій у глобальному середовищі.
46. Міжнародне виробництво. Суб'єкти міжнародного бізнесу.
47. Міжнародні корпорації: транснаціональні, багатонаціональні корпорації.

48. Роль ТНК як «двигунів світової економіки», їх кількість, питома вага у світовому виробництві промислової продукції та торгівлі.
49. Основні особливості діяльності ТНК. Трансфертні ціни. Роль ТНК у міжнародних економічних відносинах.
50. Міжнародний кредит. Принципи міжнародного кредиту.
51. Функції міжнародного кредиту. Теорії кредиту.
52. Фактори розвитку міжнародних кредитних відносин.
53. Позитивна та негативна роль міжнародного кредиту.
54. Міжнародне науково-технічне співробітництво (МНТС). Характерні ознаки сучасних МНТС. Причини розвитку МНТС.
55. Міжнародний обмін технологіями. Суб'єкти світового ринку технологій. Об'єкти світового ринку технологій. Технологія.
56. Класифікація технології (за видами: технологія товарів, технологія виробництва, технологія управління; за ступенем новизни: унікальні, прогресивні, традиційні, морально застарілі).
57. Методи та рівні регулювання міграції трудових ресурсів. Дво- та багатостороннє регулювання міграції.
58. Шенгенська угода.
59. Роль і місце міжнародних організацій у регулюванні світового ринку праці.
60. Причини міжнародної трудової міграції та її наслідки.
61. Сутність і види міжнародної трудової міграції. Проблеми міжнародної трудової міграції.
62. Кількісні показники міжнародної трудової міграції.
63. Міжнародні розрахунки, сутність, валютно-фінансові та платіжні умови. Особливості міжнародних розрахунків.
64. Фактори впливу на вибір міжнародних розрахунків.
65. Платіжний баланс – відображення світогосподарських зв'язків країни. Структура й основні складові платіжного балансу.
66. Система золотого стандарту, Бреттон-Вудська і Ямайська системи.
67. Європейська валютна система.
68. Методика МВФ складання платіжного балансу країни.
69. Стан і особливості формування платіжного балансу України.
70. Глобальні проблеми міжнародних економічних відносин.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1 Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародна економічна система та міжнародні економічні відносини

Міжнародна економічна система: сутність та структура. Міжнародні економічні відносини.

Світове господарство як система: виникнення і етапи розвитку. Світова економіка, її ресурси та потенціал розвитку. Інтернаціоналізація

господарського життя. Особливості сучасного етапу розвитку світового господарства.

Національна економіка як об'єкт світової економічної системи. Систематизація країн світу. Систематизація країн за регіональною ознакою. Систематизація країн за організаційною ознакою. Систематизація країн за рівнем економічного розвитку. Економічно розвинені країни світу. Країни з перехідною економікою. Країни, що розвиваються. Нові індустріальні країни. Країни із середнім рівнем розвитку. Систематизація країн за рівнем соціально-економічного розвитку. Механізми взаємодії національних економік країн світу.

Основні форми міжнародних економічних відносин. Рівні МЕВ. Принципи МЕВ. Основні суб'єкти МЕВ. Середовище міжнародних економічних відносин, його особливості та структуризація.

Тема 2. Міжнародний поділ праці та глобальні ланцюжки доданої вартості

Міжнародний поділ праці: сутність, форми та фактори. Міжнародна спеціалізація виробництва. Міжнародне виробниче кооперування, його форми.

Фактори міжнародного поділу праці. Взаємодія національних економік на основі міжнародного поділу праці.

Глобальні ланцюжки доданої вартості. Принципи формування. Оцінювання ефективності. Кейси.

Тема 3. Загальна характеристика міжнародної економічної діяльності

Попит та пропозиція у міжнародній економіці. Графічна інтерпретація сукупного попиту і сукупної пропозиції. Товар у міжнародній економіці. Міжнародний рух товарів, як ознака світового ринку. Графічна інтерпретація експорту й імпорту. Ринкова рівновага.

Сутність міжнародної економічної діяльності. Міжнародний поділ факторів виробництва: землі, капіталу, технології. Міжнародна мобільність факторів виробництва. Класифікація факторів виробництва за походженням і рівнем спеціалізації. Функціональні зв'язки в міжнародній економіці.

Міжнародна економічна діяльність, її суб'єкти та форми. Експорт та імпорт товарів і послуг. Контрактні коопераційні угоди. Господарська діяльність за кордоном. Іноземна інвестиційна діяльність. Міжнародний бізнес і міжнародне виробництво. Функціональні взаємозв'язки в міжнародній економіці.

Структура економіки. Сектори економічної діяльності. Грошовий сектор. Бюджетний сектор. Реальний сектор. Зовнішній сектор. Зв'язки між ними.

Тема 4. Теорії міжнародної торгівлі

Еволюція теорій міжнародної торгівлі. Класичні теорії міжнародної торгівлі. Меркантилізм. Неомеркантилізм. Обмеженість меркантилістської теорії та її внесок в теорію міжнародної торгівлі. Теорія абсолютних переваг А. Сміта. Теорія порівняльних переваг Д. Рікардо. Виграш від торгівлі. Значення теорії порівняльних переваг. Співвідношення цін у торгівлі. Теорія взаємного попиту Дж. С. Міля.

Теорія порівняльної наділеності факторами виробництва Е. Хекшера та Б. Оліна. Теорія вирівнювання цін на фактори виробництва Хекшера–Оліна–Самуельсона. Парадокс В. Леонтьєва та його пояснення. Значимість цих теорій. Теорія розміру країни.

Неокласичні та альтернативні теорії міжнародної економіки. Неофакторні теорії міжнародної торгівлі. Стандартна модель міжнародної торгівлі. Виграш від торгівлі. Теорія міжнародної загальної рівноваги. Теорія специфічних факторів виробництва Самуельсона–Джонса. Специфічні та мобільні фактори. Міжнародна торгівля в теорії специфічних факторів виробництва. Теорія подібності країн або попиту, що перетинається. Концепція життєвого циклу товару в умовах міжнародної економіки. Неотехнологічні теорії. Міжнародна торгівля в моделі ефекту масштабу. Внутрішній і зовнішній ефект масштабу. Теорія внутрішньогалузевої міжнародної торгівлі. Відмінності внутрішньогалузевої та міжгалузевої торгівлі. Індекс внутрішньогалузевої торгівлі. Теорія конкурентних переваг М. Портера. Значимість та обмеженість цих теорій.

Тема 5. Світова торгівля товарами та послугами

Сучасні тенденції розвитку світового ринку. Зовнішня, міжнародна та світова торгівлі.

Джерела міжнародної торгівлі. Причини міжнародної торгівлі. Значення зовнішньої торгівлі для національної економіки. Місце міжнародної торгівлі в системі МЕВ. Фактори, що впливають на розвиток міжнародної торгівлі. Основні показники міжнародної торгівлі. Структура світової торгівлі: товарна, географічна. Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі.

Зовнішньоторговельна політика, її цілі. Державне регулювання міжнародної торгівлі. Протекціонізм. Вільна торгівля. Тарифні методи та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі. Приховані методи торговельної політики. Фінансові методи торговельної політики. Роль СОТ у міждержавному регулюванні торгівлі товарами.

Особливості, структура і динаміка міжнародної торгівлі послугами. Форми міжнародної торгівлі послугами. Фактори, що впливають на інтенсивну торгівлю послугами.

Державне регулювання міжнародної торгівлі послугами. Роль СОТ у міждержавному регулюванні торгівлі послугами.

Тема 6. Світовий фінансовий ринок

Світовий фінансовий ринок. Структура світового фінансового ринку. Євровалюта.

Інструменти запозичення на світовому фінансовому ринку. Особливості світового ринку позичкового капіталу. Міжнародні кредитно-фінансові інститути. Міжнародні фінансові центри. Суб'єкти міжнародного фінансового ринку.

Міжнародний ринок валют. Міжнародний кредитний ринок. Ринок цінних паперів. Ринок довгострокових цінних паперів – фондовий ринок. Ринок фінансових дериватів.

Міжнародні організації з регулювання валютно-кредитних відносин

Тема 7. Прямі інвестиції та міжнародне виробництво

Сутність, мотиви і форми міжнародного руху капіталу. Прямі й портфельні інвестиції. Фактори, що впливають на міжнародний рух капіталу. Об'єктивні основи міжнародної міграції капіталу. Мотивація та стратегія залучення іноземних інвестицій у глобальному середовищі. Теорії міжнародних інвестицій. Класична теорія міжнародних інвестицій. Неокласичний підхід. Правило Вальраса. Альтернативні теорії міжнародного інвестування: монополістичної конкуренції, індустріальної організації, міжнародної конкурентоспроможності галузі тощо.

Особлива роль прямих іноземних інвестицій. Наслідки прямих зарубіжних інвестицій. Україна у світовому інвестиційному процесі.

Міжнародне виробництво. Суб'єкти міжнародного бізнесу. Міжнародні корпорації: транснаціональні, багатонаціональні корпорації. Роль ТНК як «двигунів світової економіки», їх кількість, питома вага у світовому виробництві промислової продукції та торгівлі. Види транснаціональних корпорацій (ТНК), причини їх виникнення, їх зміст та діяльність, основні специфічні риси. Індекс транснаціональності. Основні особливості діяльності ТНК. Трансфертні ціни. Роль ТНК у міжнародних економічних відносинах.

Тема 8. Міжнародний кредит

Міжнародний ринок позичкового капіталу та його структура.

Міжнародний кредит. Принципи міжнародного кредиту. Функції міжнародного кредиту. Теорії кредиту. Фактори розвитку міжнародних кредитних відносин. Позитивна та негативна роль міжнародного кредиту.

Суб'єкти світового кредитного ринку.

Форми міжнародного кредиту. Лізинг, факторинг, форфейтинг. Зовнішня заборгованість.

Міжнародні кредитно-фінансові інститути та їх діяльність. Лондонський клуб кредиторів. Паризький клуб кредиторів. Особливості діяльності Міжнародного валютного фонду. Група Світового Банку: принципи та напрями діяльності. Україна в міжнародних кредитних відносинах.

Тема 9. Міжнародне науково-технічне співробітництво

Міжнародне науково-технічне співробітництво (МНТС). Характерні ознаки сучасних МНТС. Причини розвитку МНТС.

Міжнародний обмін технологіями. Суб'єкти світового ринку технологій. Об'єкти світового ринку технологій. Технологія. Класифікація технології (за видами: технологія товарів, технологія виробництва, технологія управління; за ступенем новизни: унікальні, прогресивні, традиційні, морально застарілі). Носії технологій: товари, фактори виробництва. Світовий ринок технологій.

Модель технічного прогресу за Д. Хіксом. Модель технологічного розриву М. Позера. Модель життєвого циклу товару Р. Вернона. Етапи процесу міжнародної передачі технологій. Переваги міжнародного технологічного обміну. Канали передачі технологій. Форми та засоби міжнародного науково-технічного обміну. Комерційний та некомерційний обмін.

Правові форми захисту технологій (патент, ліцензія, копірайт, товарний знак). Форми передачі технологій: патентна угода, ліцензійна угода, ноу-хау, інжиніринг, франчайзинг. Міжнародні науково-технічні програми.

Міжнародне регулювання МНТВ. Державне регулювання МНТВ. Органи експортного контролю. Система реєстрації патентів та товарних знаків. Причини введення державного регулювання МНТВ. Міжнародні організації, що регулюють технологічний обмін.

Тема 10. Світовий ринок праці і міжнародна трудова міграція

Міжнародна міграція робочої сили як форма міжнародних економічних відносин. Особливості формування та розвитку світового ринку праці. Попит і пропозиція на світовому ринку праці.

Сутність і види міжнародної трудової міграції. Проблеми міжнародної трудової міграції. Кількісні показники міжнародної трудової міграції.

Етапи розвитку міжнародної міграції трудових ресурсів. Світові хвилі міграцій. Напрями міграції робочої сили. Світові центри тяжіння робочої сили.

Характеристика видів міграції. Причини міжнародної трудової міграції. Наслідки міжнародної міграції для мігрантів, приймаючих країн та країн донорів. Регулювання міжнародних міграційних процесів.

Методи та рівні регулювання міграції трудових ресурсів. Дво- та багатостороннє регулювання міграції. Шенгенська угода. Роль і місце міжнародних організацій у регулюванні світового ринку праці.

Міжнародна організація праці, її завдання і напрями діяльності. Міжнародна організація з міграції, її завдання і напрями діяльності. Демографічні чинники міжнародної міграції. Боротьба з торгівлею людьми. Нелегальна міграція. «Втеча мізків» у міжнародних міграційних процесах.

Україна у світових міграційних процесах. Міграція в Україні.

Тема 11. Світова валютна система

Міжнародні валютні відносини: сутність і значення для економік країн. Історія розвитку міжнародних валютно-фінансових відносин. Теорія міжнародних валютних відносин.

Валютна система. Основні риси валютної системи. Види валютних систем. Національні, міжнародні й світові валютні системи та їх елементи.

Еволюція світової валютної системи. Система золотого стандарту, Бреттон-Вудська і Ямайська системи. Європейська валютна система Поняття валюти та її види. Конвертованість валюти. Валютний паритет і валютний курс. Міжнародна валютна ліквідність. Міжнародна розрахункова одиниця.

Валютні ринки, їх види та структура. Об'єкти валютного ринку. Котирування валют. Спот курс. Крос-курс. Основні валютні операції. Форвардні контракти. Валютні деривативи. Ф'ючерсні контракти. Свопи. Валютний арбітраж. Опціони. Валютний ринок України.

Тема 12. Міжнародні розрахунки

Міжнародні розрахунки, сутність, валютно-фінансові та платіжні умови. Особливості міжнародних розрахунків. Фактори впливу на вибір міжнародних розрахунків.

Форми міжнародних розрахунків. Розрахунки у формі авансу. Інкасо. Схема інкасової форми розрахунків. Розрахунки по відкритому рахунку. Банківський переказ. Акредитив, основні положення. Види акредитиву. Схема акредитивної форми розрахунків. Особливості розрахунків векселями та чеками.

Ефективність форм розрахунків для експортера та імпортера.

Платіжний баланс.

Методика МВФ складання платіжного балансу країни. Основні параметри. Джерела інформації. Принципи класифікації. Рахунок поточних операцій. Товари. Послуги. Доходи. Поточні трансферти. Рахунок операцій з капіталом і фінансових операцій. Капітальні трансферти. Фінансування платіжного балансу. Резервні активи. Виключне фінансування.

Методи зрівноваження платіжного балансу.

Стан і особливості формування платіжного балансу України.

6.2 Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Сам.р
Тема 1. Міжнародна економічна система та міжнародні економічні відносини	9	2	2			5
Тема 2. Міжнародний поділ праці та глобальні ланцюжки доданої вартості	16	2	4			10
Тема 3. Загальна характеристика міжнародної економічної діяльності	14	2	2			10
Тема 4. Теорії міжнародної торгівлі	18	2	4		2	10
Тема 5. Світова торгівля товарами та послугами	14	2	2			10
Тема 6. Світовий фінансовий ринок	14	2	2			10
Тема 7. Прямі інвестиції та міжнародне виробництво	9	2	2			5
Тема 8. Міжнародний кредит	11	2	4			5
Тема 9. Міжнародне науково-технічне співробітництво	9	2	2			5
Тема 10. Світовий ринок праці і міжнародна трудова міграція	9	2	2			5
Тема 11. Світова валютна система	14	2	2			10
Тема 12. Міжнародні розрахунки	13	2	2			9
Разом	150	24	30		2	94

6.3 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міжнародна економічна система	2
2	Міжнародний поділ праці та глобальні ланцюжки доданої вартості	4
3	Загальна характеристика міжнародної економічної діяльності	2
4	Теорії міжнародної торгівлі	4
5	Світова торгівля товарами та послугами	2
6	Світовий фінансовий ринок	2
7	Прямі інвестиції та міжнародне виробництво	2
8	Міжнародний кредит	4
9	Міжнародне науково–технічне співробітництво	2
10	Світовий ринок праці і міжнародна трудова міграція	2
11	Світова валютна система	2
12	Міжнародні розрахунки	2
Разом		30

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Антофій Н.М. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Н.М. Антофій, О.В. Булюк, С.В. Фомішин; за ред. С.В. Фомішина. Херсон : Олді-плюс, 2013. 350 с.
2. Бестужева С.В. Міжнародна економічна діяльність України : навч. посіб. / С.В. Бестужева; Харків. нац. екон. ун-т ім. Семена Кузнеця. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 266 с.
3. Міжнародні економічні відносини: Навчальний посібник / А.І. Боярчук, Р.П. Огородник, І.А. Плющик, Н.М. Антофій, Н.Є. Федорова. Херсон, ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД». 2018. 374 с.

4. Бондарєва Т.І. Оцінювання ефективності зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. / Т.І. Бондарєва; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т». Харків : ХАІ, 2016. 43 с.
5. Дахно І.І. Зовнішньоекономічна діяльність [Текст]: навч. посіб. / І.І. Дахно, В.М. Алієва-Барановська; за ред. І. І. Дахна. Київ: Центр учб. літ., 2018. 355 с.
6. Європейська інтеграційна політика: навч. Посіб. / [А. М. Поручник, В. І. Чужиков, Д. О. Ільницький, О. А. Федірко]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. І. Чужикова. К.: КНЕУ, 2015. 451 с.
7. Зайцева І. Ю. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / І. Ю. Зайцева; Укр. держ. ун-т залізн. трансп. Харків: УкрДАЗТ, 2015. 312 с.
8. Крупеня І.М. Економічна дипломатія України в субрегіоні Південно-Східної Азії. *Політологічний вісник : збірник наукових праць* / голов. ред. В.Ф. Цвих; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Випуск 92. 2024. С. 413–428.
9. Коваленко М.А. Міжнародні фінанси. Практикум : навч. посіб. / М.А. Коваленко, Д.В. Малащук; ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2012. 135 с.
10. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях : підруч. / Ю. Г. Козак. К.: Центр учбової літератури, 2017. 228 с.
11. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
12. Міжнародна економіка: Практикум : навч. посіб. / А.О. Старостіна, О.Л. Каніщенко, І.Я. Софіщенко та ін. / За заг. ред. А.О. Старостіної. К. : НВП «Інтерсервіс», 2015. 416 с.
13. Міжнародна економіка: термінологічний словник / А.О. Старостіна, О.Л. Каніщенко, О.Ю. Кузьома та ін. / За заг. ред. А.О. Старостіної. К. : «НВП «Інтерсервіс», 2017. 250 с.
14. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / А.О. Босак, О.Ю. Григор'єв, Ю.В. Малиновський, В.П. Далик. Львів: Міські інформ. системи, 2017. 364 с.
15. Міжнародна економіка: теоретичні та прикладні аспекти : навч. посіб. [в 2 ч.] / А.О. Босак, О.Ю. Григор'єв, Л.І. Чернобай та ін. Львів: Міські інформаційні системи. Ч.1. 2015. 244 с.; Ч.2. 2016. 205 с.
16. Міжнародна економіка : навч. посіб. / А. Г. Бабенко [та ін.] ; Дніпропетр. держ. фінанс. акад. Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. фінанс. акад., 2013. 308 с.
17. Міжнародна економіка : підручник [в 2 ч.] / за заг. ред. А.А. Мазаракі; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ : КНТЕУ, 2014. Ч. 1 563 с.; Ч. 2 323 с.
18. Міжнародна економіка : підручник / Д. Лук'яненко, А. Поручник, Я. Столярчук; Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ : КНЕУ, 2014. 762 с.

19. Міжнародна економіка: навч. Посіб. / За ред. Г. Е. Гронтковської / Г.Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 384 с. .
20. Міжнародна економіка. Підручник./ За ред. А. О. Задой, В. М. Тарасевича К.: Центр учбової літератури, 2012. 416 с.
21. Міжнародна економіка: підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук К. : КНЕУ, 2014. 762.с.
22. Міжнародна економічна діяльність України: навч. посіб. / В.П. Галушко та ін. Київ: НУБіП України, 2016. 447 с.
23. Міжнародна економічна діяльність України: опор. конспект лекцій /Т.М. Мельник, І.В. Таран; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ: КНТЕУ, 2016. 223 с.
24. Міжнародна мікроекономіка: Навч. Посіб. Вид. 3-тє, перероб. Та доп. / Ю.Г.Козак, Ю.М.Пахомов, Н.С.Логвінова та ін. К.: ЦУЛ, 2012. 368 с.
25. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / А.І. Боярчук та ін. Херсон : СТАР, 2018. 373 с.
26. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Є.І. Войнова та ін.; за ред. С.О. Якубовського, Ю.О. Ніколаєва; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса : ОНУ, 2015. 304 с.
27. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.П. Голіков та ін.; за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль; Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 463 с.
28. Міжнародні економічні відносини: Запитання та відповіді. [текст]: 5-тевид. перероб. Та доп. Навч. посіб. / За ред. Козака Ю., Спорека Т., Зайця М. К.: Центр учбової літератури, 2017. 332 с.
29. Міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини: навч. посіб. / Ю.М. Лисенков та ін.; за ред. В.Є. Поліванова, В.О. Мещерякова, Ю.М. Лисенкова; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. К.: Зовнішня торгівля, 2014. 511 с.
30. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / за заг. ред. О.Є. Кузьміна; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2013. 363 с.
31. Міжнародні фінанси : підручник / О.М. Мозговий та ін.; за заг. ред. О.М. Мозгового; ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ: КНЕУ, 2016. 515 с.
32. Поченчук Г. М. Інституціональний розвиток економіки в умовах фінансової глобалізації: монографія. / Г. М. Поченчук. Держ. навч.-наук. установа «Акад. фінанс. упр.». Київ : Центр учб. літ., 2018. 421 с.
33. Рокоча В.В. Міжнародний менеджмент: навчальний посібник / В. В. Рокоча, Б. М. Одягайло, В. І. Терехов. К.: Університет економіки та права «КРОК», 2016. 172 с.
34. Рокоча В. В. Геоекономіка та глобальні стратегії українського бізнесу (антикризовий аспект): навчальний посібник / В. В. Рокоча, Б. М. Одягайло, В. І. Терехов. К.: Університет економіки та права «КРОК», 2017. 352 с.

35. Стройко Т. В. Міжнародні організації: навчальний посібник / Т. В. Стройко. К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 249 с.
36. Ткаченко А.М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч.-метод. посіб. / А.М. Ткаченко, О.І. Дідченко; Держ. ВНЗ «Укр. держ. хім.-технол. ун-т». Дніпро : ДВНЗ УДХТУ, 2017. 353 с.
37. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини. Політика : підруч. / А. С. Філіпенко; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський університет, 2015. 431 с.
38. Шаров О. М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи : монографія / О. М. Шаров ; Національний інститут стратегічних досліджень. Київ : НІСД, 2019. 560 с.
39. Шнирков О. І. Міжнародні економічні відносини : конспект лекцій / О. І. Шнирков, Р. О. Заблоцька. Дніпро : 2018. 286 с.
40. Шталь Т. В., Величко К. Ю., Печенка О. І. Міжнародні економічні відносини: навч.- метод. посібн. Ч. II / Т. В. Шталь, К. Ю. Величко, О. І. Печенка. Харків: Вид-во «Форт», 2015. 88 с.
41. Якушик І.Д. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / І.Д. Якушик, В.І. Савчук, Н.В. Савчук; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ: Леся, 2014. 547 с.

Допоміжні:

1. Бахчеванова Н.В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Н.В. Бахчеванова, С.М. Макуха; за заг. ред. А.П. Голікова; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 403 с.
2. Дідович І.І. Ризик-менеджмент у сфері зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. / І.І. Дідович, Т.В. Вайданич, Е.А. Кульчицька; М-во освіти і науки України, Нац. лісотехн. ун-т України. Львів : Растр-7, 2017. 158 с.
3. Європейська інтеграція: навчальний посібник / за ред.: М. І. Макаренка, Л. І. Хомутенко. К. : Центр учбової літератури, 2015. 344 с.
4. Історія економіки та економічної думки : навч. посібник / О.В. Кухар. К. : Центр учб. літ., 2015. 326 с.
5. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.
6. Міжнародна економічна діяльність України: стан та тенденції розвитку [Текст]: монографія / О.Б. Чернега та ін.; наук. ред. О.Б. Чернега. Донецьк : Східний видавничий дім, 2012. 395 с.
7. Савельєв, Є. В. Пріоритети у реформуванні української економіки / Є. В. Савельєв, В. Є. Куриляк // Економіка України. 2015. № 5. С. 79–88.
8. Світова економіка: підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 268 с.
9. Соскін О.І. Міжнародні фінанси : навч.-метод. посіб. / О.І. Соскін; Нац. акад. упр. К.: Нац. акад. упр., 2011. 299 с.
10. Сущенко О.А. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств регіону в умовах глобалізації: управління та розвиток: монографія /

О.А. Сущенко; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Луганськ: Ноулідж, 2013. 315 с.

11. Татаренко Н.О. Економічний вимір глобальних трендів міжнародних відносин // Глобальні тренди міжнародних відносин: Монографія. К.: Вадекс, 2020. С.284–320.

12. Татаренко Н.О. Імперативи і виклики економічної нерівності // Modern international relations: topical problems of theory and practice: collective monograph / Under general editorship of W. Welskop, Y. O. Voloshin. Lodz – Kyiv: Faculty of International Relations of the National Aviation University, Kyiv; Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi, 2021. P. 200–222.

13. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) : підруч. / В.О. Онищенко та ін.; за ред. В.О. Онищенка; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кодратюка. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 599 с.

Нормативні документи:

1. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007/.

2. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/>.

3. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 р. № 201. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01/>.

4. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473- VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19/>.

5. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2018 рік: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.12.2017 р. №1018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-п/>.

6. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/959-12/>.

7. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р. № 584-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/584-18/>.

8. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.1998 р. № 351-XIV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/351-14/>.

9. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 28.листопада 2012 року № 1081: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. № 450. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-п/>.

10. Про встановлення розміру збору за видачу експортних (імпортних) ліцензій: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.2005 р. № 362. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/362-2005-п/>.

11. Про справляння плати за виконання митних формальностей митними органами поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом,

установленим для митних органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 р. № 93. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93-2003-п/>.

12. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр/>.

13. Про затвердження Положення про порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів і надання резидентами позик в іноземній валюті нерезидентам: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2004 р. № 270. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0885-04/>.

14. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України: Постанова Правління НБУ від 03.03.2015 р. №161. URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=15111596/>.

15. Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України: Постанова Правління НБУ від 13.12.2016 р. № 410. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0410500-16/>.

16. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2411-17/>.

17. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html/>.

18. Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті: Постанова Кабінету Міністрів України та НБУ від 21.06.1995 р. №444. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/444-95-п/>.

Електронні ресурси:

1. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку URL: <http://www.ssmc.gov.ua>.

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Міністерство економічного розвитку і торгівлі України URL: <http://www.me.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.

5. Офіційний портал Кабінету Міністрів України: URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

6. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України: URL: <http://www.me.gov.ua>.

7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: URL: <http://www.minfin.gov.ua>.

8. Офіційний сайт Світового банку: URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.

9. Офіційний портал Державної фіскальної служби України: URL: <http://sfs.gov.ua/>.

10. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України:
URL: <http://www.dkrp.gov.ua/>.

11. Офіційний сайт Статистики Євростату:
URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/>.

12. Офіційний сайт Міжнародного Валютного Фонду: URL:
www.imf.org.

**8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання
яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою):
мультимедійна аудиторія**